

ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2009-2010 ΣΕ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

Ευτυχία Κατσιγαράκη, Msc, Ph.D Εγκληματολογίας¹

Αντωνία Καστρινάκη, Υπ. Δρ. Εγκληματολογίας στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου

Κωνσταντίνος Πανάγος, Υπ. Δρ. Εγκληματολογίας-Σωφρονιστικής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ιωάννης Τσιώρος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σχολή Φ.Π.Ψ. (κατεύθυνση Ψυχολογίας)

Εισαγωγή

Η παραβατικότητα ή εγκληματικότητα των ανηλίκων² αποτελεί διαχρονικά ένα πεδίο το οποίο συγκεντρώνει το ενδιαφέρον επιστημόνων ποικίλων ειδικοτήτων (νομικών, κοινωνιολόγων, ψυχολόγων, ψυχιάτρων, κοινωνικών λειτουργών και ειδικότερα εγκληματολόγων). Στο πλαίσιο αυτό έχει καταβληθεί ιδιαίτερη μέριμνα για τη διερεύνηση της σχετικής φαινομενολογίας³, την αναζήτηση των γενεσιουργών του παραγόντων⁴ και την αντιμετώπισή του από τους φορείς απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Σήμερα αποτελεί κοινό τόπο ότι οι ανήλικοι αποτελούν ιδιόμορφες οντότητες που χρήζουν διαφορετικής μεταχείρισης συγκριτικά με τους ενήλικους όταν τελούν πράξεις που αντιστρατεύονται την ποινική νομοθεσία. Ανταποκρινόμενος στην επιταγή που ενσωματώνεται στο άρ. 21 παρ. 1 του ελληνικού Συντάγματος περί προστασίας της παιδικής ηλικίας, ο έλληνας νομοθέτης έχει προβεί στην πρόβλεψη ειδικών νομοθετικών μέτρων για την αντιμετώπιση του ανήλικου δράστη (άρ. 121 επ.

¹ Προισταμένη Δ/σης Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων.

² Βλ. *Σπινέλλη Κ.*, Ανήλικοι εγκληματίες ή νεαροί παραβάτες; Το πρόβλημα υπό το πρίσμα της «θεωρίας της ετικέτας», *ΠοινΧρον* 1976, σ. 785 επ., όπου αξιοποιούνται τα διδάγματα της προσέγγισης της ετικέτας και θεμελιώνεται η θέση ότι οι ανήλικοι που τελούν αξιόποινες πράξεις είναι αναγκαίο να αποκαλούνται «παραβάτες» και όχι «εγκληματίες».

³ Για τη διερεύνηση των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών του υπό εξέταση φαινομένου μέσω της διεξαγωγής ερευνών αυτοομολογούμενης παραβατικότητας βλ. *Ζαραφωνίτου Χ.*, Εμπειρική εγκληματολογία, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1995, σ. 44 επ. Και στο *Κατσιγαράκη Ε.*, Συμβολή στη διερεύνηση των μηχανισμών σύνδεσης της νεανικής παραβατικότητας με το οικογενειακό περιβάλλον, *Ποινικός Λόγος*, τεύχος 5, Σεπτέμβριος, 2005.

⁴ Για την εξέταση της παραβατικότητας/εγκληματικότητας των ανηλίκων υπό το πρίσμα των εγκληματολογικών θεωριών βλ. *Κουράκη Ν.*, Δίκαιο παραβατικών ανηλίκων, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004, σ. 55 επ., *Φαρσεδάκη Ι.*, Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλίκων, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005, σ. 100 επ., *Γεωργούλα Σ.*, Ανήλικοι παραβάτες στην Ελλάδα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000, σ. 41 επ., *του ίδιου*, Παρέκκλιση ανηλίκων – Θεωρητική, ερευνητική προσέγγιση & πολιτικές, ΚΨΜ, Αθήνα, 2009, σ. 23 επ., *Δημόπουλου Χ. & Κοσμάτου Κ.*, Δίκαιο ανηλίκων, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010, σ. 6 επ. και *Λαμπροπούλου Έ.*, Η Σχολή του Σικάγου και η νεανική παραβατικότητα, στο Ν. Τάτση & Μ. Θανοπούλου (επιμ.), Η Κοινωνιολογία της Σχολής του Σικάγου, Παπαζήσης, Αθήνα, 2009, σ. 259 επ. και στο *Κατσιγαράκη Ε.*, Οικογένεια και παραβατικότητα, εκδ Αντ. Σάκκουλας, 2004.

ΠΚ)⁵. Ειδικότερα, τα τελευταία διαπνέονται από την αρχή ότι ο ανήλικος χρήζει διαπαιδαγώγησης και γενικότερης στήριξης, ώστε να αποβάλει την αντικοινωνική συμπεριφορά και να διάγει εν συνεχεία έναν εντός των νομίμων πλαισίων βίο, ενώ ο περιορισμός της ελευθερίας αποτελεί το έσχατο καταφύγιο (*ultima ratio*). Στην ίδια κατεύθυνση εντάσσεται η λειτουργία ενός ειδικού υποσυστήματος για τους ανήλικους δράστες στο πλαίσιο του γενικότερου συστήματος απονομής της δικαιοσύνης, αποτελούμενο μεταξύ άλλων από τους εισαγγελείς, δικαστές και επιμελητές ανηλίκων⁶.

Η εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς από ανήλικους συνιστά εν πολλοίς ένα παροδικό φαινόμενο, το οποίο είναι δυνατό να τερματισθεί με τον κατάλληλο χειρισμό τους από την πλευρά των φορέων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου⁷. Δεδομένης της σημασίας των τελευταίων για την αποτροπή της υποτροπής, συνάγεται η αδήριτη αναγκαιότητα μελέτης του τρόπου απονομής της ποινικής δικαιοσύνης σε ανήλικους δράστες. Ταυτόχρονα, η διενέργεια ενός τέτοιου ερευνητικού εγχειρήματος αποτελεί έναν έμμεσο τρόπο αποτύπωσης της «εμφανούς» όψης της φαινομενολογίας της παραβατικότητας των ανηλίκων. Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης παρουσιάζονται τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁸ και αφορούν ιδίως τον τρόπο δράσης των φορέων του τυπικού κοινωνικού ελέγχου της παραβατικότητας/εγκληματικότητας των ανηλίκων στη χώρα μας κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους 2009-2010 σε πανελλήνια κλίμακα.

I. Στόχος και διαδικασία συλλογής των δεδομένων

Στα τέλη του 2010 αποφασίστηκε από το ως άνω Υπουργείο η συγκέντρωση στοιχείων που αφορούν στην ποινική δικαιοσύνη ανηλίκων σε πανελλαδικό επίπεδο κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους 2009-2010⁹. Κατ' αυτό τον τρόπο κρίθηκε ότι θα δινόταν η δυνατότητα διερεύνησης του τρόπου δράσης των κατά τόπο Δικαστηρίων και Εισαγγελιών Ανηλίκων, όπως επίσης των αντίστοιχων Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων. Ως ειδικότεροι στόχοι τέθηκαν η διερεύνηση των χαρακτηριστικών (προφίλ) των ανηλίκων που βρέθηκαν αντιμέτωποι με τους φορείς του κοινωνικού ελέγχου (φύλο και τυχόν εκδήλωση προγενέστερης παραβατικής συμπεριφοράς), του χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί από την κίνηση της ποινικής δίωξης έως την εκδίκαση της υπόθεσης και εν συνεχεία την εκροή της

---

⁵ Βλ. *Χρυσόγονου Κ.*, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2006.

⁶ Βλ. σφαιρικά *Spinellis C. & Tsitsoura A.*, The emerging juvenile justice system in Greece, στο J. Junger-Tast & S. Decker (επιμ.), *International handbook of juvenile justice*, Springer, χ.τ., 2006, σ. 309 επ.

⁷ Βλ. *Παρασκευόπουλου Ν.*, στο Λ. Μαργαρίτη & Ν. Παρασκευόπουλου, *Ποινολογία*, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 57 επ.

⁸ Διεύθυνση Πρόληψη Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων.

⁹ *Κατσιγαράκη Ε.*, Μύθος ή πραγματικότητα; Νεανική παραβατικότητα στην Ελλάδα, συμπεράσματα στην μελέτη των περιστατικών με ανήλικους παραβάτες που απασχόλησε τα μονομελή δικαστήρια κατά το έτος 2012, *Ποινική Δικαιοσύνη*, 2012.,

τελευταίας από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης¹⁰. Τέλος, ειδικότερο στόχο αποτέλεσε η διερεύνηση του είδους των αξιόποινων πράξεων που το σύνολο των Δικαστηρίων Ανηλίκων (Μονομελή και Τριμελή) της χώρας κλήθηκε να επιληφεί κατά τη διάρκεια του ανωτέρω έτους, όπως επίσης των μέτρων που επιβλήθησαν από τα τελευταία στους δράστες.

Συνεπώς, το παρόν εγχείρημα παρέχει τη δυνατότητα αποτύπωσης της ένδικης εγκληματικότητας/παραβατικότητας των ανηλίκων σε ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο, επιτρέποντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα σχετικών διατοπικών συγκρίσεων. Προς επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων, καταρτίστηκε ένα ερωτηματολόγιο (φόρμα), το οποίο εστάλη προς συμπλήρωση στο σύνολο των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων της χώρας. Εν συνεχεία, τα δεδομένα που ελήφθησαν αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας και επιδιώχθηκε η απογραφική καταγραφή στο σύνολο χώρας. Παρακάτω, ακολουθεί μια ολιστική παράθεση των στοιχείων που συλλέχθησαν κατόπιν της ανωτέρω διαδικασίας.

II. Στοιχεία που αφορούν τη δράση των Μονομελών Δικαστηρίων Ανηλίκων

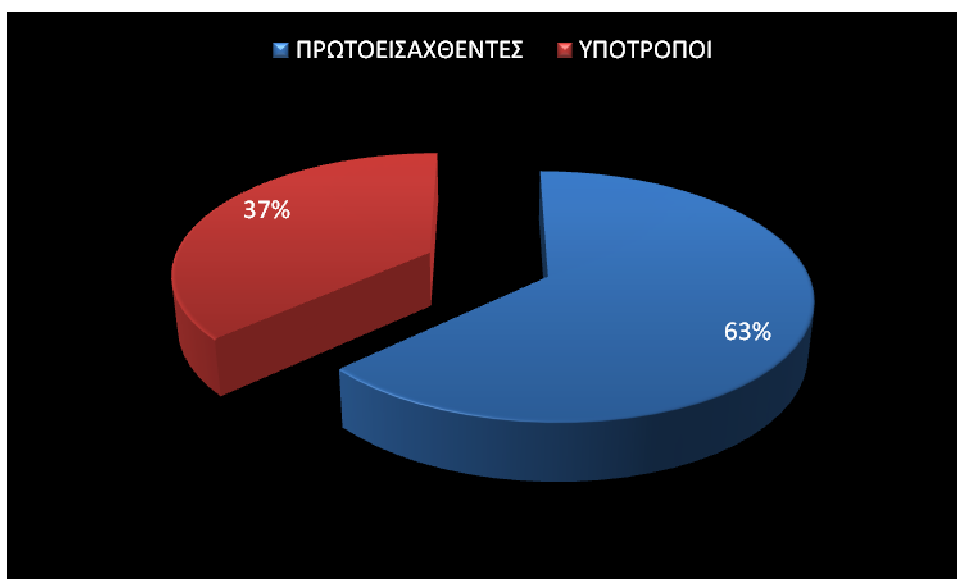
Πίνακας 1: Αριθμός ανηλίκων που βρέθηκαν ενώπιον της ελληνικής ποινικής δικαιοσύνης

ΜΟΝΟΜΕΛΗ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ		
ΠΡΩΤΟΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ	ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ
9928	5778	15706

Σε ένα πρώτο επίπεδο, αυτό που αξίζει να παρατηρήσει κανείς είναι τα εξαιρετικά σημαντικά ποσοστά εισαγωγής υπότροπων δραστών στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης (εν προκειμένω, ο όρος «υποτροπή» χρησιμοποιείται με την εγκληματολογική του σημασία, δηλαδή ως εκ νέου τέλεση μιας πράξης οποτεδήποτε κατόπιν οποιασδήποτε ποινικής μεταχείρισης)¹¹. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει μια ιδιαίτερα ανησυχητική πραγματικότητα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της παραβατικότητας των ανηλίκων από την ελληνική πολιτεία. Αυτό που συνάγεται με βεβαιότητα είναι ότι η επαφή ενός ανηλίκου με τους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου συχνά δεν επαρκεί για την αναχαίτιση της παραβατικής δραστηριότητας. Αντίθετα, το ενδιαφέρον της πολιτείας είναι αναγκαίο να εστιαστεί στην αντιμετώπιση των παραγόντων που αλληλεπιδρούν (π.χ. οικογενειακό περιβάλλον, οικονομικές δυνατότητες κ.ο.κ.) και οδηγούν ένα ανήλικο πρόσωπο στην εκ νέου τέλεση αξιόποινων πράξεων.

¹⁰ Βλ. γενικά Σπινέλλη Κ., Η διερεύνηση του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007.

¹¹ Περί των διαφόρων εννοιολογικών περιεχομένων που έχει λάβει ο όρος «υποτροπή» εν γένει βλ. αναλυτικά Καρανίκα Δ., Περί της υποτροπής εν τω ποινικώ δικαίω, στο Επιστημονική Επετηρίς της Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών – Μνημόσυνο Γεωργίου Σ. Σιμωνέτου, Τ. Ζ, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη, 1956, σ. 73 επ., Πιτσελά Α., Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2008, σ. 405 επ. και Αρχιμανδρίτου Μ., Η ανοιχτή έκτιση της ποινής, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000, σ. 554.

Πίνακας 2: Είδη πράξεων

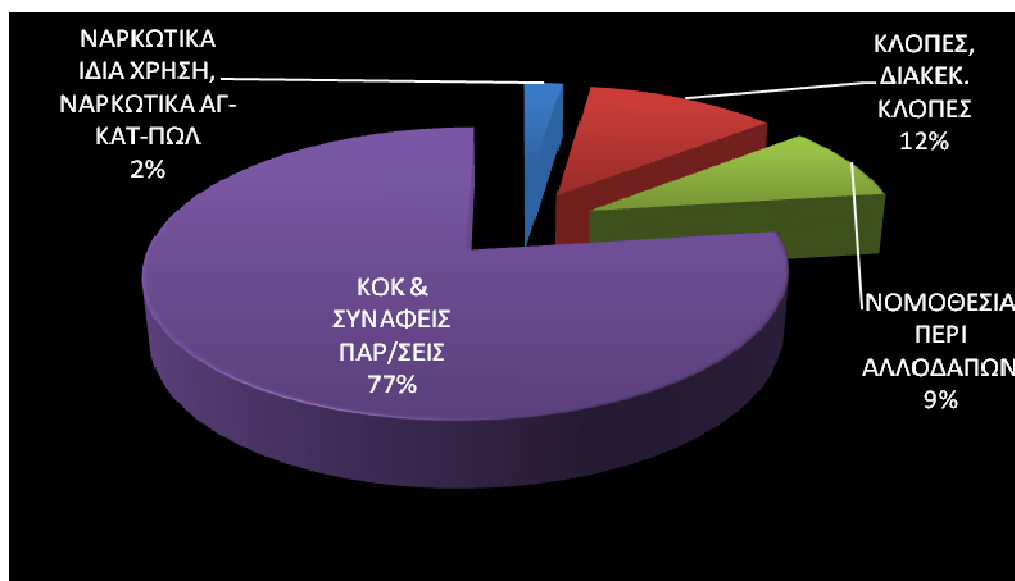
ΠΡΑΞΕΙΣ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ (ΧΡΗΣΗ, ΑΓΟΡΑ-ΚΑΤΟΧΗ-ΠΩΛΗΣΗ)	385
ΚΛΟΠΕΣ, ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΜΕΝΕΣ ΚΛΟΠΕΣ	1907
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	1416
ΚΟΚ & ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ	12492
ΣΥΝΟΛΟ	16200

Τα στοιχεία που παρατίθενται στον δεύτερο πίνακα παρέχουν πληροφόρηση αναφορικά με τα είδη των πράξεων που τα αρμόδια δικαστήρια της χώρας εκλήθησαν να επιληφθούν κατά τη διάρκεια του υπό εξέταση δικαστικού έτους. Διευκρινίζεται ότι στον εν λόγω πίνακα καταγράφονται οι αποκαλούμενες διεθνώς ως «πρωταρχικές παραβιάσεις» (principle offences)¹². Με άλλα λόγια, από το σύνολο των πράξεων που (ενδέχεται να) τέλεσε σε συρροή ο εκάστοτε ανήλικος και τον οδήγησαν ενώπιον της ελληνικής δικαιοσύνης καταγράφεται μόνο αυτή που απειλείται με το μεγαλύτερο πλαίσιο ποινής στο νόμο (εάν τελούνταν από ενήλικο πρόσωπο). Η εικόνα της ένδικης εγκληματικότητας των ανηλίκων κατά την υπό εξέταση περίοδο συμβαδίζει με τα γενικότερα (διαχρονικά) επίπεδα του φαινομένου. Δεσπόζοντα ρόλο διαδραματίζουν οι παραβιάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και της νομοθεσίας περί ναρκωτικών στο σύνολο της επικράτειας, ενώ στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα (αυτά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης) σημαντικός είναι ο αριθμός των κλοπών¹³. Αξιοσημείωτος είναι επίσης ο αριθμός των παραβατών της νομοθεσίας περί αλλοδαπών στην περιοχή της Πάτρας, ο οποίος όμως δεν προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση σε όσους είναι εξοικωμένοι με τη γεωγραφία του ελληνικού

¹² Βλ. *Newburn T.*, *Criminology*, Willan, Devon, 2007.

¹³ Βλ. γενικά *Πιτσελά Α.*, *Η ποινική αντιμετώπιση...*, ό.π.

κράτους: Η Πάτρα διαθέτει λιμάνι και έτσι αποτελεί έναν πρόσφορο τρόπο παράνομης εισόδου αλλοεθνών στην ελληνική επικράτεια¹⁴.

Πίνακας 3: Επιβληθέντα μέτρα

ΕΠΙΒΛΗΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ

	ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	ΕΠΙΛΑΗΘΗ	ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΓΟΝΕΩΝ	ΥΠΕΥΘ. ΕΠΙΜ. ΑΝΑΛΟΧΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΡΟΣΤ. ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ & ΠΑΡ. ΑΝΗΛΙΚΩΝ	ΣΥΝΔΙΑΜΑΛΑΓΗ	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΘΥΜΑΤΟΣ	ΠΑΡΟΧΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΩΝ Κ.Α.Π. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΕ ΕΠΑΓΓ. ΣΧΟΛΕΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΙΑΡΥΜΑ ΑΓΩΓΗΣ
1.	ΑΘΗΝΩΝ	3023	17	1	325		3	1	1	1				7
2.	ΑΓΡΙΝΙΟΥ	69	31		17									
3.	ΑΙΓΙΟΥ													

¹⁴ Βλ. γενικά *Lianos T.*, *Illegal migrants to Greece and their choice of destination*, *International Migration* 2/2001, σ. 3 επ.

1 6.	ΚΑΒΑΛΑΣ	7	18		4		4		3				
1 7.	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	128	122		14								4
1 8.	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	73	19		15		1					15	3
1 9.	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												
2 0.	ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	45	12		1		2	1		1		2	
2 1.	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	51											
2 2.	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙ ΑΣ	7	18		4		4		3				
2 3.	ΚΟΖΑΝΗΣ	28			15					1			
2 4.	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	10	32		262								3
2 5.	ΚΩ	11								1			2
2 6.	ΛΑΜΙΑΣ	16	13		10							2	
2 7.	ΛΑΡΙΣΑΣ	8	5		24								

28.	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	20	3										
29.	ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ												
30.	ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	45	2		4		1						
31.	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	59	7		3				202				
32.	ΝΑΥΠΑΛΙΟΥ	35	26		25		1 3	7	12		6		7
33.	ΞΑΝΘΗΣ	46	31	16		3							
34.	ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ	68	26		74								1
35.	ΠΑΤΡΩΝ	162	2		32			5			260		3
36.	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	3	16		40								1
37.	ΠΡΕΒΕΖΑΣ												
38.	ΠΥΡΓΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	10	4		7		4			2			3
39.	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	30	16		2					2			1

4 0.	ΡΟΔΟΠΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗ												
4 1.	ΡΟΔΟΥ	145	39		4								
4 2.	ΣΑΜΟΥ												
4 3.	ΣΕΡΡΩΝ	52	9			3		6				7	
4 4.	ΣΠΑΡΤΗΣ												
4 5.	ΣΥΡΟΥ												
4 6.	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	66	24		28								
4 7.	ΤΡΙΠΟΛΗΣ												
4 8.	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	6	16										
4 9.	ΧΑΛΚΙΔΑΣ	2	4		5					1	5		
5 0.	ΧΑΝΙΩΝ	39	20		184			4				1	
5 1.	ΧΙΟΥ	141	3		9								

Όπως συμβαίνει διαχρονικά¹⁵, η επιλογή της στέρησης της ελευθερίας του ανήλικου δράστη μέσω του εγκλεισμού του σε Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων ή της τοποθέτησής του σε ίδρυμα αγωγής αποτέλεσε τη μειονότητα των επιβαλλόμενων μέτρων από τα Μονομελή Δικαστήρια Ανηλίκων ανά την ελληνική επικράτεια κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους 2009-2010. Το γεγονός αυτό συμβαδίζει με τη σύγχρονη αντίληψη που κατατάσσει τον εγκλεισμό σε *ultima ratio* όταν κρίνεται ότι ο ανήλικος δεν είναι δυνατό να συγκρατηθεί με οποιοδήποτε άλλο τρόπο από την τέλεση μελλοντικών αξιόποινων πράξεων. Ταυτόχρονα, διαφαίνεται η προτίμηση των δικαστικών λειτουργιών στην επιβολή μέτρων που δεν αποκόπτουν τον δράστη από το οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον, γεγονός που μόνο ως θετικό μπορεί να αξιολογηθεί¹⁶ μιας και «η φυλακή με τη σημερινή δομική συγκρότησή της δεν εκπληρώνει παιδευτικο-βελτιωτικό σκοπό, αλλά επιδεινώνει την αντικοινωνική συμπεριφορά του εγκληματία¹⁷». Κατ' αυτό τον τρόπο αποτρέπεται επίσης ο συγχρωτισμός του ανήλικου με έτερους δράστες εγκληματικών πράξεων¹⁸, κάτι το οποίο δύναται να οδηγήσει (σύμφωνα με τη θεωρία της μάθησης) στο φαινόμενο της υποτροπής¹⁹. Συνεπώς, είναι παρήγορο το γεγονός ότι δεσπόζοντα ρόλο στην ελληνική δικαστηριακή πρακτική διαδραματίζει η επιβολή αναμορφωτικών μέτρων, τα οποία στοχεύουν στη διαπαιδαγώγηση του ανήλικου και στην ομαλή κοινωνική του επανένταξη²⁰.

Πιο συγκεκριμένα, η επίπληξη αποτελεί ένα μέτρο που εντάσσεται στο οπλοστάσιο του δικαστή ανηλίκων, το οποίο φαίνεται ότι αξιοποιείται από τον τελευταίο με ιδιαίτερη συχνότητα. Η προφορική αποδοκιμασία της πράξης του ανήλικου από το δικαστή και η προσπάθεια καλλιέργειας του αισθήματος της ευθύνης έναντι του κοινωνικού συνόλου εκτιμάται ότι δύναται να επιφέρει ευεργετικά αποτελέσματα σε ό,τι αφορά την επανένταξη του δράστη. Αν και δεν ορίζεται με σαφήνεια στο κείμενο του νόμου, είναι σαφές ότι η επίπληξη νοσηματοδοτείται αποκλειστικά όταν ο ανήλικος είναι παρών στην ακροαματική διαδικασία²¹. Για το λόγο αυτό, είναι αναγκαίο να διερευνηθεί στο μέλλον εάν η επιβολή του εν λόγω μέτρου λαμβάνει χώρα παρουσία του ανήλικου δράστη. Εν συνεχεία, σημαντικό ρόλο συνεχίζουν να διαδραματίζουν

---

¹⁵ Βλ. *Κουράκη Ν.*, Θεωρία της ποινής, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2008, σ. 29.

¹⁶ Βλ. *Κουράκη Ν.*, Θεωρία της ποινής, ό.π., σ. 29.

¹⁷ Βλ. ΒουλΣυμβΠλημΘεσ 1380/1983, Αρμ 1984, σ. 50, όπως παρατίθεται επίσης από τον *Κουράκη Ν.*, Θεωρία της ποινής, ό.π., σ. 29.

¹⁸ Βλ. *Κουράκη Ν.*, Θεωρία της ποινής, ό.π., σ. 29.

¹⁹ Βλ. *Χάιδου Α.*, Θετικιστική εγκληματολογία, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1996 και στο Sutherland, E., & Cressey, D., Principles of Criminology, 7th ed., Philadelphia: Lippincott, 1966.

²⁰ Βλ. *Πιτσελά Α.*, Η ποινική αντιμετώπιση..., ό.π., σ. 159.

²¹ Βλ. *Πιτσελά Α.*, Η ποινική αντιμετώπιση..., ό.π., σ. 183.

και ύστερα από την εκδίκαση της υπόθεσης οι επιμελητές ανηλίκων²², δεδομένου ότι με ιδιαίτερη συχνότητα επιβάλλεται η ανάθεση επιμέλειας σε αυτούς, μέτρο το οποίο έχει κριθεί ως «το σημαντικότερο και πιο αποτελεσματικό [...] του δικαίου ανηλίκων»²³.

Ενδιαφέρον εμφανίζει η εφαρμογή της συνδιαλλαγής μεταξύ ανήλικου δράστη και θύματος με σκοπό την έκφραση συγγνώμης και την εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης. Το συγκεκριμένο αναμορφωτικό μέτρο εισήχθη στην ελληνική δικαιοταξία με το ν. 3189/2003 και κινείται στο πνεύμα του μοντέλου της επανορθωτικής ή αποκαταστατικής δικαιοσύνης (restorative justice)²⁴. Ως κύριο αναμορφωτικό μέτρο επιβάλλεται από το Δικαστήριο ύστερα από την εκδίκαση της υπόθεσης, ενώ ο όρος «εξωδικαστηριακή» παραπέμπει στην προσπάθεια επίλυσης της διαφοράς εκτός της δικαστικής αίθουσας²⁵. Το ρόλο του διαμεσολαβητή ανέλαβαν, βάσει της αιτιολογικής έκθεσης του ως άνω νόμου, οι επιμελητές ανηλίκων. Η υιοθέτηση τέτοιου είδους πρακτικών που στοχεύουν στην ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων μεταξύ των «πρωταγωνιστών» του εγκλήματος μέσα από το διάλογο υπό την επίβλεψη ενός κατάλληλα καταρτισμένου τρίτου προσώπου (του διαμεσολαβητή) έχει αποκτήσει ένθερμους υποστηρικτές κατά τις τελευταίες δεκαετίες διεθνώς, ιδίως σε ό,τι αφορά το πεδίο της παραβατικότητας των ανηλίκων²⁶. Η παράκαμψη του «παραδοσιακού» ποινικού συστήματος, αλλά και η επαφή του δράστη με το θύμα εκτιμάται ότι είναι σε θέση να λειτουργήσει παιδαγωγικά για τον τελευταίο, δεδομένου ότι του παρέχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί τις συνέπειες της πράξης του και να αναλάβει την ευθύνη της μη υποτροπής του. Παράλληλα, το θύμα διαθέτει την ευκαιρία έκφρασης των σκέψεων του αναφορικά με τη ζημία που υπέστη σε υλικό και ψυχολογικό επίπεδο, γεγονός που συμβάλλει στην εκτόνωση των αρνητικών συναισθημάτων που προκλήθηκαν εξαιτίας της τέλεσης της άδικης πράξης²⁷.

Βάσει των στοιχείων που παρατίθενται παραπάνω, η νομική πρόβλεψη της συνδιαλλαγής φαίνεται ότι αξιοποιήθηκε κατά το δικαστικό έτος 2009-2010 κυρίως από το Μονομελές Δικαστήριο Θεσσαλονίκης (45 φορές). Εντύπωση προκαλεί η μικρή εφαρμογή του μέτρου από το Δικαστήριο Αθηνών (3 φορές) εν συγκρίσει με

---

²² Βλ. γενικότερα *Τρωιάνου-Λουλά Α.*, Η Υπηρεσία Επιμελητών των Δικαστηρίων Ανηλίκων, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 1999.

²³ Βλ. *Πιτσελά Α.*, Η ποινική αντιμετώπιση..., ό.π., σ. 189.

²⁴ Βλ. *Αρτινοπούλου Β.*, Επανορθωτική δικαιοσύνη, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010.

²⁵ Βλ. *Στεφανίδου Α.*, Ενδοοικογενειακή βία, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011.

²⁶ Βλ. *Hudson B.*, Restorative justice and gendered violence – Diversion of effective justice?, *British Journal of Criminology* 3/2002, σ. 616 επ. και *Morris A. & Young W.*, Reforming criminal justice system: The potential of restorative justice, στο H. Strang & J. Braithwaite, *Restorative justice – Philosophy to practice*, Ashgate, Aldershot, 2000, σ. 11 επ.

²⁷ Βλ. *Κουράκη Ν.*, Δίκαιο παραβατικών ανηλίκων, ό.π., σ. 284 επ., *Λαμπροπούλου Ε.*, Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου και των θεσμών της ποινικής δικαιοσύνης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999, σ. 348 επ. και *Groenhuijsen M.*, Focusing on crime victims: A victim oriented approach in handling juvenile offenders, *Tilburg Law Review* 2/1992, σ. 106 επ.

τον όγκου υποθέσεων που καλείται γενικότερα να επιληφθεί. Προκειμένου λοιπόν να ερμηνευτεί αυτή η διαφοροποίηση κρίνεται χρήσιμο να στρέψουμε την προσοχή μας στα ακόλουθα: Σύμφωνα με ποιοτικά δεδομένα που παρήχθησαν κατόπιν διενέργειας συνεντεύξεων με τους επιμελητές ανηλίκων που εργάζονται στην Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Αθηνών τον Απρίλιο του 2011, η συνδιαλλαγή αποτελεί μια άτυπη διαδικασία που διεξάγεται από τους επιμελητές σε προγενέστερο της ακροαματικής διαδικασίας στάδιο ή κατά τη διάρκεια της δίκης τίθεται από το δικαστήριο το ενδεχόμενο μιας συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς μέσω της έκφρασης και αποδοχής της συγγνώμης. Σε περίπτωση που κάτι τέτοιο επιτευχθεί, το δικαστήριο δεν αποφασίζει την επιβολή του εν λόγω αναμορφωτικού μέτρου, αλλά η διαφορά «τερματίζεται» με την εφαρμογή άλλους είδους επιλογών, όπως είναι π.χ. η ανάκληση της έγκλησης από την πλευρά του θύματος. Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, εν προκειμένω δεν πρόκειται για εφαρμογή του αναμορφωτικού μέτρου της συνδιαλλαγής (με τη νομική έννοια του όρου), αλλά για μια άτυπη μορφή αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Συνεπώς, η όποια προσφυγή σε στατιστικά δεδομένα παρέχει μάλλον μια «παραπλανητική» εικόνα αναφορικά με συχνότητα επιβολής της διαδικασίας της συνδιαλλαγής από το Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών. Αξιοσημείωτη είναι προκειμένω η έλλειψη ενός διαδικαστικού πλαισίου της συνδιαλλαγής, που να παρέχει σχετικές κατευθυντήριες γραμμές προς τους διαμεσολαβητές²⁸.

Αυτό που αξίζει να παρατηρήσει επίσης κανείς είναι η εξαιρετικά μεγαλύτερη συχνότητα επιβολής του αναμορφωτικού μέτρου της κοινωφελούς εργασίας (που επίσης εντάσσεται σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς στο μοντέλο της επανορθωτικής δικαιοσύνης²⁹) στην περιοχή της Μυτιλήνης³⁰

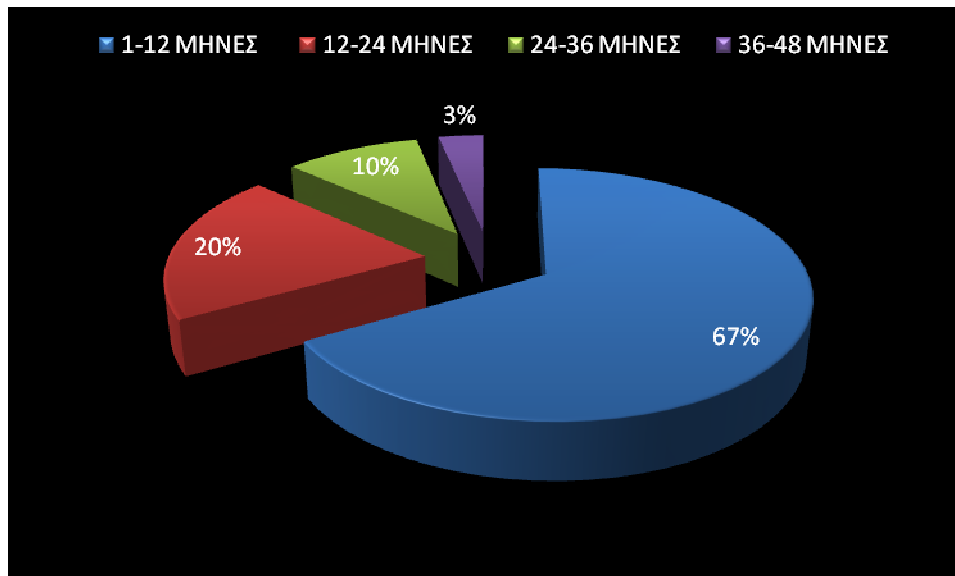
Πίνακας 4: Μέσο χρονικό διάστημα πρώτης δικασίμου και της τελεσιδικίας της υπόθεσης στα Μονομελή Δικαστήρια Ανηλίκων

²⁸ Βλ. *Πανάγου Κ.*, Ο ρόλος των επιμελητών ανηλίκων στη συνδιαλλαγή ανήλικου δράστη και θύματος: Σκέψεις για το πρόσωπο του διαμεσολαβητή, Έγκλημα Νέοι και Κοινωνία 6/2012, σ. 44 επ. και την εκεί παρατιθέμενη βιβλιογραφία-αρθρογραφία.

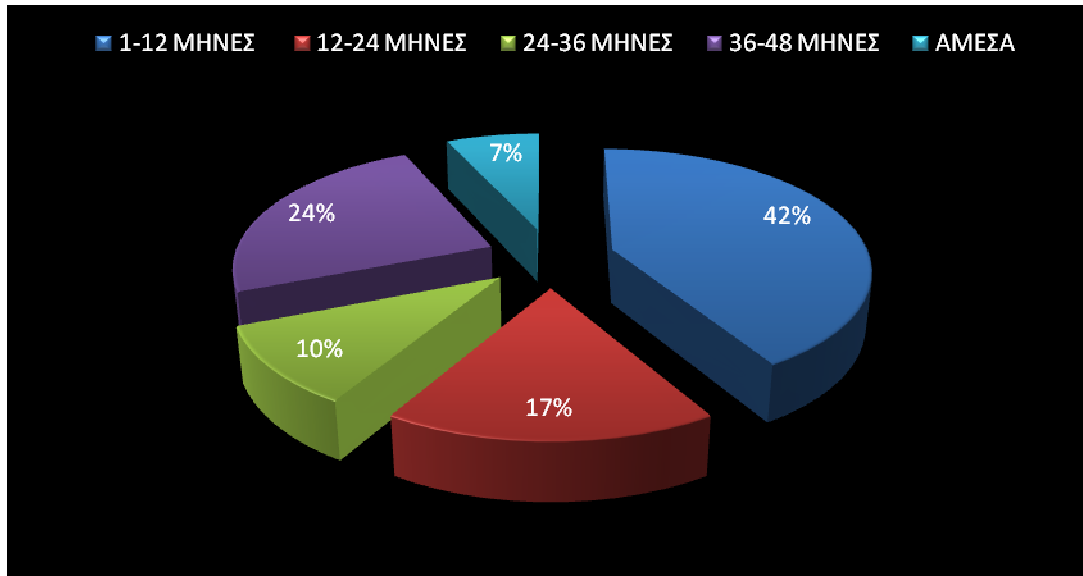
²⁹ Η κοινωφελής εργασία ενέχει ένα «συμβολικό χαρακτήρα ο οποίος συνίσταται στο ότι η εργασία του καταδικασμένου αποτελεί ένα είδος αποκατάστασης της βλάβης που προξένησε». Βλ. *Σπινέλλη Κ.*, Η εναλλακτική ποινή της κοινωφελούς εργασίας στην Ελλάδα: Ένας θεσμός ανενεργός;, στο Η. Δασκαλάκη, Δ. Παπαδοπούλου, Δ. Τσαμπαρλή, Ι. Τσίγκανου, Έ. Φρονίμου (επιμ.), ό.π., σ. 282 και *Καϊάφα-Γκμπάντι Μ.*, Συμμετοχή της κοινωνίας στην αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων: Αναδοχή και κοινωφελής εργασία, Ενώπιον 64/2012, σ. 58 επ., *Τζαννετάκη Τ.*, Η εισαγωγή του θεσμού της παροχής κοινωφελούς εργασίας στην Ελλάδα – Μια θνησιγενής ποινή, ΝοΒ 1993, σ. 434 επ., *Anagnostaki M.*, Community service in Greece: Sentencing practices, the role of the prosecution service and local authorities, *European Journal of Criminology* 2/2011, σ. 157 επ., *Gelsthorpe L. & Rex S.*, Community service as reintegration: exploring the potential, στο G. Mair (επιμ.), *What matters in probation*, Willan, Devon, 2004, σ. 229 επ. και *Pease K. & McWilliams W.*, *Community service by order*, Scottish Academic Press, Edinburgh, 1980.

³⁰ Σύμφωνα με την ερμηνεία που έδωσε η Υ.Ε.Α. Μυτιλήνης το γεγονός αυτό ερείδεται στο ότι μεγάλος αριθμός ανηλίκων επιλέγει ως μεταφορικό μέσο τις μοτοσικλέτες, δίχως να είναι κάτοχος της απαιτούμενης άδειας, γιατί το τοπικό συγκοινωνιακό δίκτυο δεν διευκολύνει στο να το χρησιμοποιούν για τις καθημερινές τους σχολικές δραστηριότητες.

ΜΕΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΚΑΣΙΜΟΥ ΣΕ ΜΗΝΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1-12 ΜΗΝΕΣ	20	67%
12-24 ΜΗΝΕΣ	6	20%
24-36 ΜΗΝΕΣ	3	10%
36-48 ΜΗΝΕΣ	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	32	100%

ΜΕΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ		
ΜΕΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΚΑΣΙΜΟΥ ΣΕ ΜΗΝΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1-12 ΜΗΝΕΣ	12	42%
12-24 ΜΗΝΕΣ	5	17%
24-36 ΜΗΝΕΣ	3	10%
36-48 ΜΗΝΕΣ	7	24%
ΑΜΕΣΑ	2	7%
ΣΥΝΟΛΟ	29	100%

Στοιχεία σχετικά με το Μέσο Χρονικό Διάστημα (στο εξής: ΜΧΔ) που μεσολαβεί από τη στιγμή που προσέρχεται ο ανήλικος στον εισαγγελέα μέχρι τον ορισμό της πρώτης δικασίμου διατίθενται μόνο από 24 δικαστήρια της χώρας. Επιπλέον, σε 6 από τα δικαστήρια δεν αναφέρθηκαν σχετικά στοιχεία. Σε ποσοστό 67% σημειώνει πρωτιά το χρονικό διάστημα από 1-12 μήνες για την ύπαρξη πρώτης δικασίμου και ακολουθεί το διάστημα 12-24 μήνες σε ποσοστό 20%. Σχετικά με το Μέσο Χρονικό Διάστημα μέχρι την ημέρα τελεσιδικίας της υπόθεσής ο παρακάτω πίνακας μαρτυρά ότι τα περισσότερα δικαστήρια διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις τους στο χρονικό διάστημα των 1-12 μηνών σε ποσοστό 42%. Ακολουθεί σε ποσοστό 24% το χρονικό διάστημα των 36-48 μηνών ενώ αξιοσημείωτο είναι ότι μόλις για 2 υποθέσεις με ποσοστό 7% το χρονικό διάστημα για την τελεσιδικία της υπόθεσης είναι άμεση.

Μιλώντας γενικά, τα στοιχεία αναφορικά με το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την στιγμή που ο ανήλικος προσέρχεται στην Εισαγγελία μέχρι τον ορισμό της πρώτης δικασίμου και την τελεσιδικία της υπόθεσης αναδεικνύουν τους αργούς ρυθμούς του συστήματος της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης σε ένα διόλου ευκαταφρόνητο αριθμό δικαστηρίων. Το συγκεκριμένο γεγονός αντίκειται στο έκτο άρθρο της ΕΣΔΑ περί διεξαγωγής δίκαιης δίκης και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα³¹. Δεδομένου ότι το δικαστήριο ανηλίκων κρίνει βάσει της όλης προσωπικότητας του φερόμενου ως δράστη³², η χρονική απόσταση ανάμεσα στην άσκηση της ποινικής δίωξης και την εκδίκαση της υπόθεσης, υπό την προϋπόθεση ότι αξιοποιείται δημιουργικά, θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι αφήνει τα περιθώρια βελτιωτικών προσπαθειών από την πλευρά του ανήλικου δράστη. Μια τέτοια, όμως, πραγματικότητα αντίκειται με σαφήνεια στη Διεθνή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού και σε ορισμένα σημαντικά (μη συμβατικά) κείμενα αντεγκληματικής πολιτικής που έχουν εκπονηθεί από διεθνείς και

³¹ Βλ. ενδεικτικά Αλεξιάδη Σ., Ανακριτική, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006.

³² Βλ. Πιτσελά Α., Η ποινική αντιμετώπιση..., ό.π.

ευρωπαϊκούς οργανισμούς³³. Σημαντικά ζητήματα δημιουργούνται ιδίως με όσους ανηλίκους δεν έρχονται ουδέποτε σε επαφή μαζί τους, δικάζονται ερήμην και κανείς δεν μπορεί να ενημερωθεί για την τύχη τους (ιδίως εάν είναι αλλοδαποί, όπου υφίσταται το ενδεχόμενο της μετακίνησής τους σε κράτη του εξωτερικού).

Τα ως άνω δεδομένα δηλώνουν ότι κατά τη δικαστηριακή πρακτική αξιοποιείται μιας ευρείας γκάμας των αναμορφωτικών μέτρων που προβλέπονται στο ελληνικό δίκαιο για την περίπτωση των ανήλικων δραστών. Απομένει, ωστόσο, η διερεύνηση του τρόπου υλοποίησής τους.

III. Στοιχεία που αφορούν τα Τριμελή Δικαστηρία Ανηλίκων

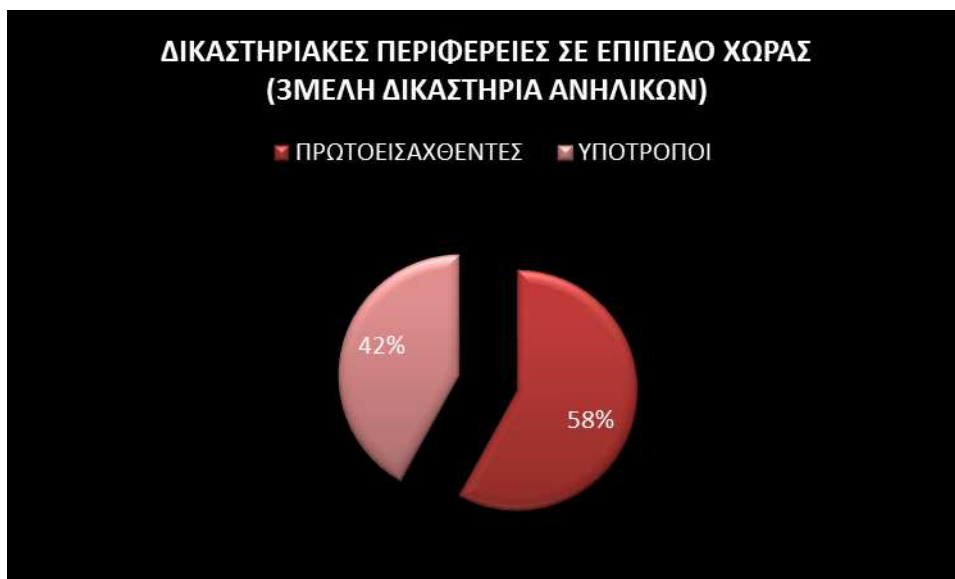
Τα στοιχεία που αφορούν τη δραστηριότητα των Τριμελών Δικαστηρίων Ανηλίκων διαθέτουν μια μεγάλη σπουδαιότητα, δεδομένου ότι σχετίζονται με τον κοινωνικό έλεγχο πράξεων που τυγχάνουν ιδιαίτερα σημαντικής κοινωνικής απαξίας (οιονεί κακουργήματα).

Πίνακας 5: Πρωτοεισαχθέντες και υπότροποι ανήλικοι ανά φύλο

ΤΡΙΜΕΛΗ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ		
ΠΡΩΤΟΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ	ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
379	264	643

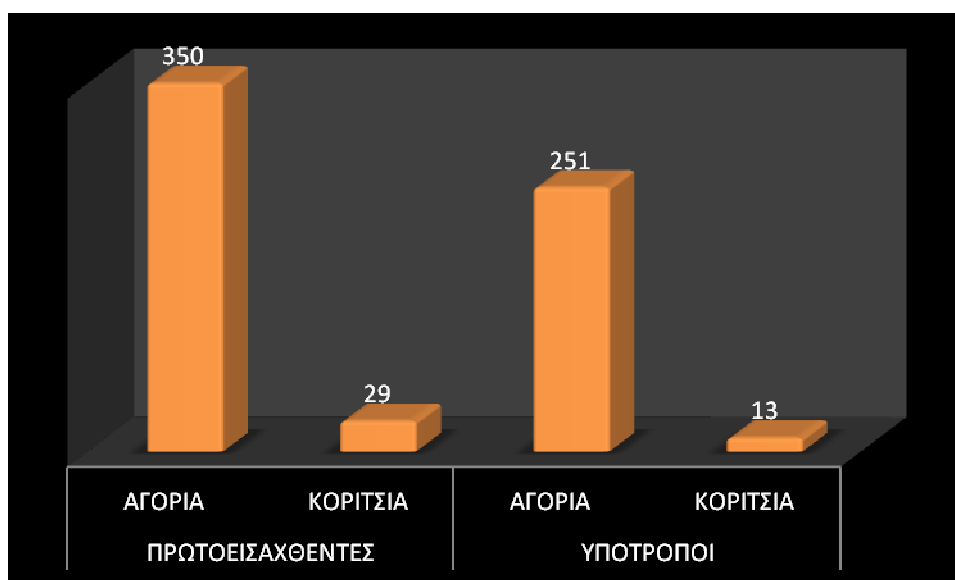
Όπως χαρακτηριστικά αναδεικνύεται από τον παραπάνω πίνακα το γενικό σύνολο των ανηλίκων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ελάχιστος σημασίας. Αξίζει μάλιστα να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι υπότροποι είναι οι διπλάσιοι (με ποσοστό 58%) από τους πρωτοεισαχθέντες ανηλίκους.

³³ Βλ. τα σχετικά κείμενα σε Πιτσελά Α., Κείμενα αντεγκληματικής πολιτικής, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006.

Λαμβάνοντας υπόψη τη μεταβλητή του φύλου, η εικόνα των πρωτοεισαχθέντων και υπότροπων ανηλίκων σε πανελλαδική κλίμακα διαμορφώνεται ως εξής:

ΤΡΙΜΕΛΗ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ				
ΠΡΩΤΟΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ		ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	
350	29	251	13	643

Όπως συμβαίνει διαχρονικά, λοιπόν, τα αγόρια συνιστούν τη συντριπτική πλειονότητα των ανηλίκων που ήρθαν σε επαφή με τα αντίστοιχα δικαστήρια κατά το δικαστικό έτος 2009-2010³⁴.

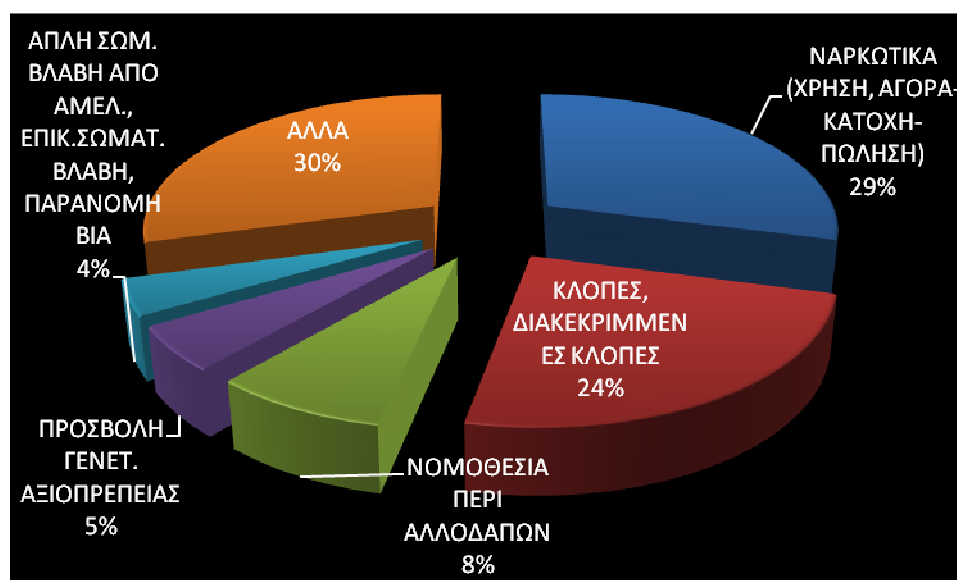
³⁴ Για την παραβατικότητα των κοριτσιών και τα χαμηλά επίπεδα στα οποία κινείται εν συγκρίσει με εκείνη των αγοριών βλ. ενδεικτικά *Chesney-Lind M. & Sheldon R., Girls,*

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι η αναλογία των αγοριών και των κοριτσιών αντιστοιχεί σε σύνολο 409 υποθέσεων.

Πίνακας 6: Είδη πράξεων

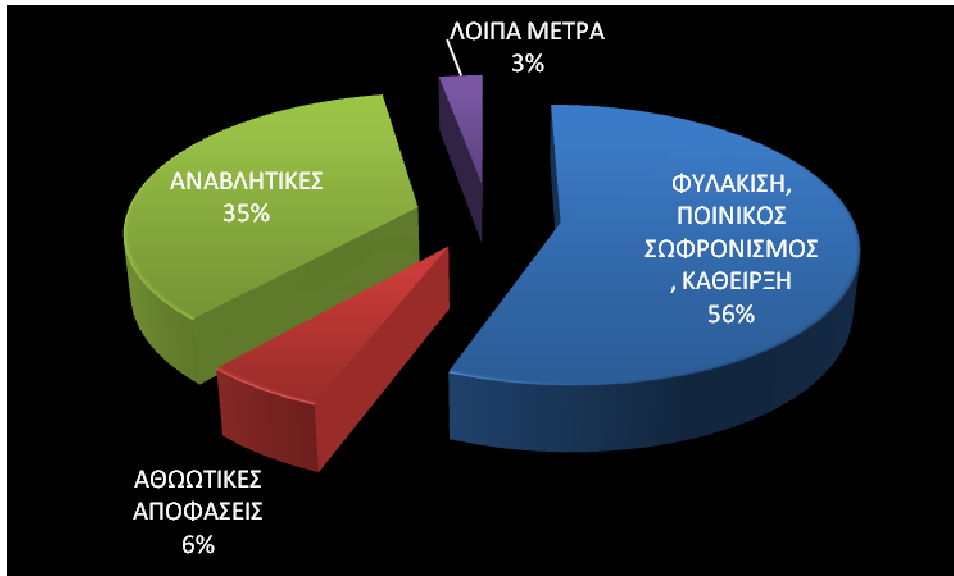
ΠΡΑΞΕΙΣ	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ (ΧΡΗΣΗ, ΑΓΟΡΑ-ΚΑΤΟΧΗ-ΠΩΛΗΣΗ)	119
ΚΛΟΠΕΣ, ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΜΕΝΕΣ ΚΛΟΠΕΣ	99
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	33
ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΓΕΝΕΤ. ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	21
ΑΠΛΗ ΣΩΜ. ΒΛΑΒΗ ΑΠΟ ΑΜΕΛ., ΕΠΙΚ.ΣΩΜΑΤ. ΒΛΑΒΗ, ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ	17
ΑΛΛΑ	120
ΣΥΝΟΛΟ	409

Πίνακας 7: Άλλες επιβληθείσες αποφάσεις-Αναβολές

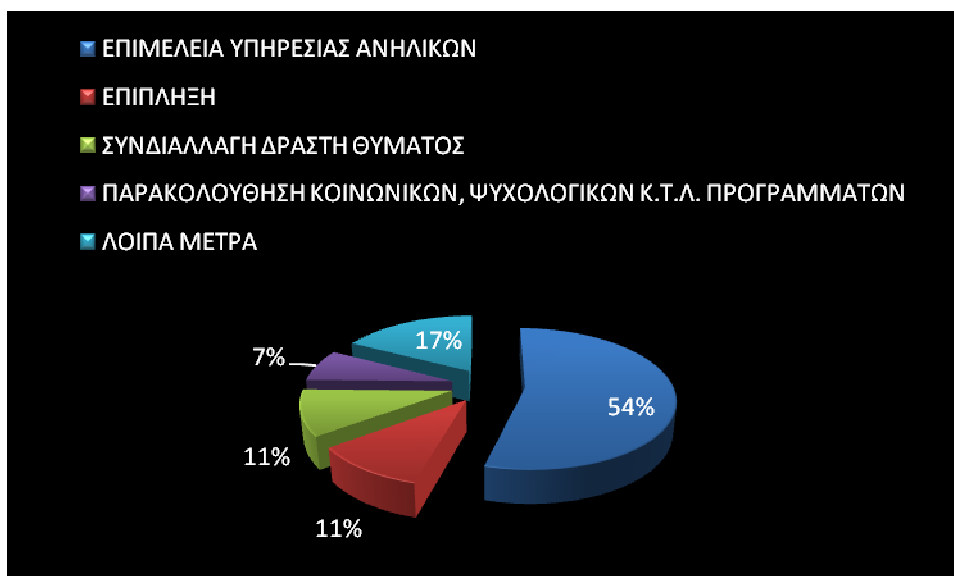
ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΑΝΑΒΟΛΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΦΥΛΑΚΙΣΗ, ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ, ΚΑΘΕΙΡΞΗ	138
ΑΘΩΩΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	14
ΑΝΑΒΛΗΤΙΚΕΣ	88
ΛΟΙΠΑ ΜΕΤΡΑ	7
ΣΥΝΟΛΟ	247

delinquency, and juvenile justice, Wadsworth Publishing, Belmont, 1998., Κατσιγαράκη Ε., Οικογένεια και παραβατικότητα, εκδ Αντ. Σάκκουλας, 2004.

Πίνακας 8: Επιβληθέντα μέτρα

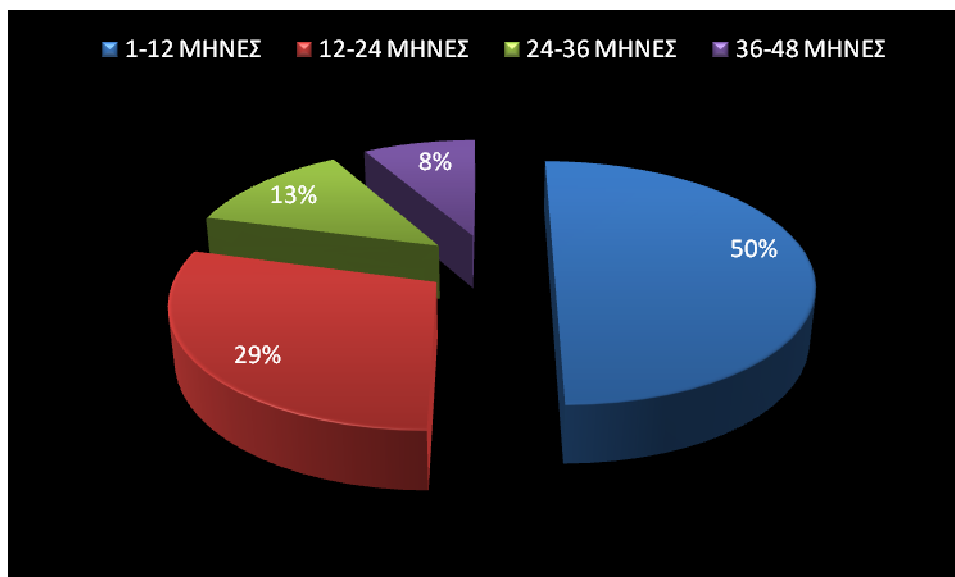
ΜΕΤΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	88
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	17
ΣΥΝΔΙΑΛΛΑΓΗ ΔΡΑΣΤΗ ΘΥΜΑΤΟΣ	17
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΩΝ Κ.Τ.Λ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	12
ΛΟΙΠΑ ΜΕΤΡΑ	28
ΣΥΝΟΛΟ	162

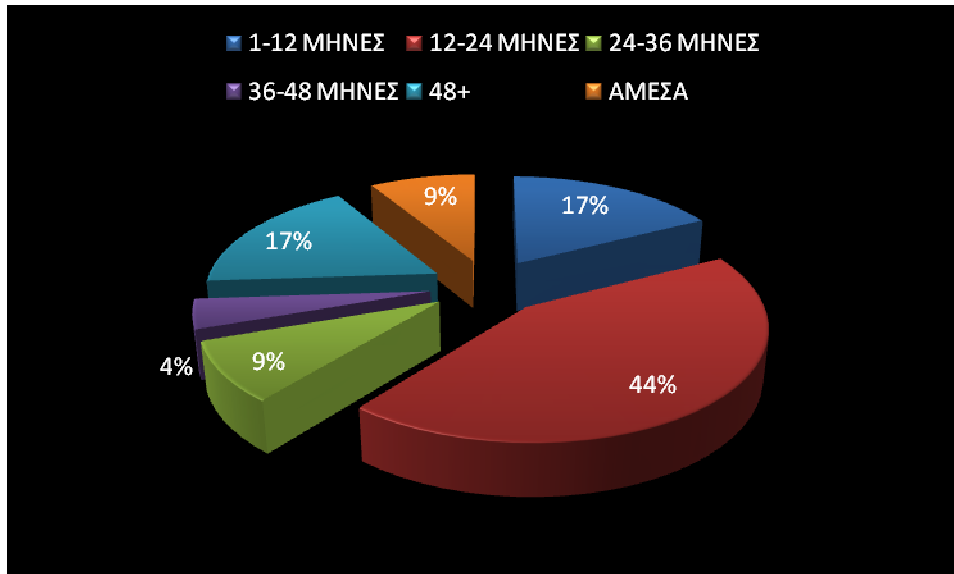
Πίνακας 9: Μέσο χρονικό διάστημα πρώτης δικάσιμου και της τελεσιδικίας της υπόθεσης στα Τριμελή Δικαστήρια Ανηλίκων

--

ΜΕΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΚΑΣΙΜΟΥ ΣΕ ΜΗΝΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1-12 ΜΗΝΕΣ	12	50%
12-24 ΜΗΝΕΣ	7	29%
24-36 ΜΗΝΕΣ	3	13%
36-48 ΜΗΝΕΣ	2	8%
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	24	100%

ΜΕΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ		
ΜΕΣΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΚΑΣΙΜΟΥ ΣΕ ΜΗΝΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1-12 ΜΗΝΕΣ	4	19%
12-24 ΜΗΝΕΣ	10	48%
24-36 ΜΗΝΕΣ	2	9%
36-48 ΜΗΝΕΣ	1	5%
48+	4	19%
ΑΜΕΣΑ	2	9%
ΣΥΝΟΛΟ	23	100%

Αντί επιλόγου

Τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν παραπάνω παρέχουν για πρώτη φορά στην ελληνική βιβλιογραφία τη δυνατότητα απόκτησης μιας πανελλαδικής εικόνας για τον τρόπο δράσης των φορέων του τυπικού κοινωνικού ελέγχου των ανήλικων δραστών. Ως κοινά σημεία μπορεί να εντοπίσει κανείς την προτίμηση στην επιβολή μέτρων που δεν συνεπάγονται την στέρηση της ελευθερίας, αλλά επίσης η λειτουργία του συστήματος υπό αργούς ρυθμούς. Σε ορισμένες περιπτώσεις και ειδικότερα αυτή της παραβίασης της νομοθεσίας περί αλλοδαπών εμφανίζονται ορισμένες διατοπικές διαφοροποιήσεις, οι οποίες μπορούν να αποδοθούν σε γεωγραφικές ιδιομορφίες. Κατά τα λοιπά, ο κύριος όγκος του φαινομένου απαρτίζεται από πράξεις που σχετίζονται με την κατοχή, χρήση και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών γεγονός που συνηγορεί στην αναγκαιότητα σχεδιασμού και εφαρμογής μιας άρτιας κοινωνικής πολιτικής απέναντι στο πρόβλημα. Ήδη έχουν συγκεντρωθεί και τελούν υπό επεξεργασία τα αντίστοιχα στοιχεία που αφορούν τα επόμενα δικαστικά έτη. Για το λόγο αυτά, οι ανωτέρω παρατηρήσεις αποτελούν τα πρώτα συμπεράσματα, τα οποία θα επαναξιολογηθούν υπό το πρίσμα μιας διαχρονικής επισκόπησης που θα ακολουθήσει.